

Vključevanje ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti

Lidija Živčič

Focus, društvo za sonaraven razvoj

22.10.2026

LIFE projekt GENDER4POWER sofinancira Evropska unija pod pogodbo št. 101167565.

Pregled vsebine

- Pomen vključevanja ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti
- Modeli vključevanja ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti
- Stanje v Sloveniji
- Kako urediti vključevanje ranljivih gospodinjstev v Sloveniji?

Zakaj pravičen prehod?

- Neenakomerna porazdelitev stroškov in koristi energetskega prehoda je izziv za energetsko pravičnost in energetsko politiko.
- Ranljivi ljudje so še vedno premalo zastopani v projektih obnovljivih virov energije.
- Ranljive skupine ne morejo koristiti spodbud za rabo obnovljivih virov energije, poleg tega pa nosijo tudi večje breme zaradi naraščajočih cen energije.
- Evropska direktiva o obnovljivih virih energije zavezuje države članice EU k temu, da olajšajo sodelovanje ranljivih potrošnikov in podpirajo njihovo vključevanje v energetski prehod.

Dodana vrednost vključevanja državljanov, zlasti ranljivih, v energetske skupnosti

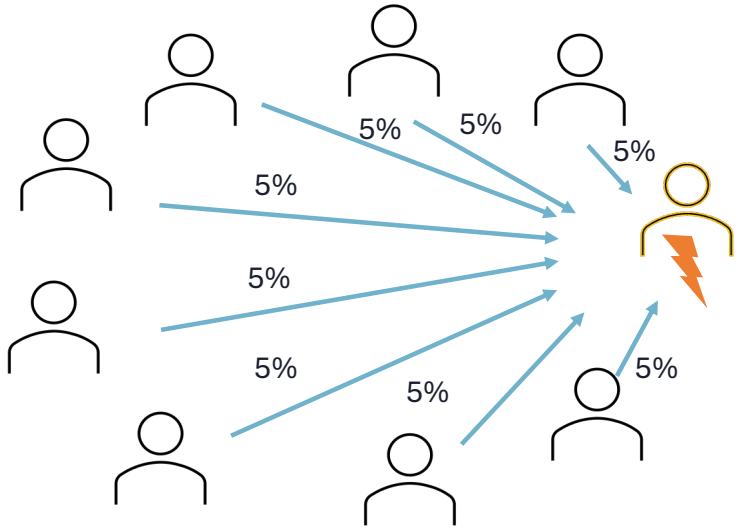
- občutek lastništva, ki se prenaša s sodelovanjem v energetskih skupnostih
- neposredno vključevanje državljanov kot partnerjev olajša energetski prehod
- poveča se podpora javnosti projektom obnovljivih virov energije
- opolnomočenje državljanov je tudi ključ do energetsko učinkovitega vedenja, ki je ključno za doseganje energetskih in podnebnih ciljev
- energetske skupnosti so več kot le skupen projekt ljudi, ki želijo zamenjati eno tehnologijo z drugo in preiti z umazane na čisto energijo; so procesi družbene preobrazbe, ki spodbujajo tudi decentralizacijo moči
- energetske skupnosti morajo prevzeti tudi nalogo izkoreninjenja energetske revščine z zagotavljanjem univerzalne pravice do energije

Modeli za vključevanje ranljivih v energetske skupnosti

- vsak član nameni 5% svojega vložka za sofinanciranje deležev ranljivih gospodinjstev (primer Electra Energy, Grčija)
- 10 % proizvedene energije se nameni tistim, ki se soočajo z energetsko revščino, financirajo pa vsi ostali (primer Barrio Solar, Španija)
- kolektivna nabava PV modulov – na vsakih 50 kupljenih modulov je en modul za ranljive družine (primer SOM ENERGIA, Španija)
- občina plača delež za tiste, ki jih pesti energetska revščina, oz. jim podari delež v energetski zadrugi (primer Eeklo, Belgija)
- del prihodkov od energetske skupnosti se investira v t.i. obnovljivi sklad, ki omogoča nakup deležev za ranvljive družine (primer Porto Torres, Italija)
- zadruga zbira mikrodonacije na mesečnih računih za energijo strank zadruge ter donacije presežne energije iz naprav za obnovljive vire energije v lasti javnih organov ter s temi donacijami podpira ranljive skupine (Energie Solidaire, Francija)

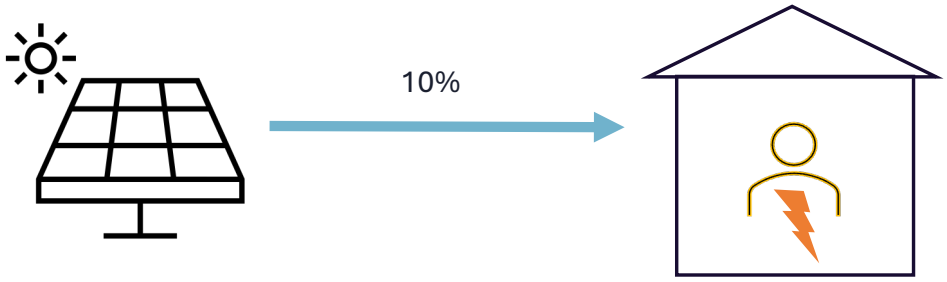
Modeli za vključevanje ranljivih v energetske skupnosti

- vsak član nameni 5% svojega vložka za sofinanciranje deležev ranljivih gospodinjstev (primer Electra Energy, Grčija)

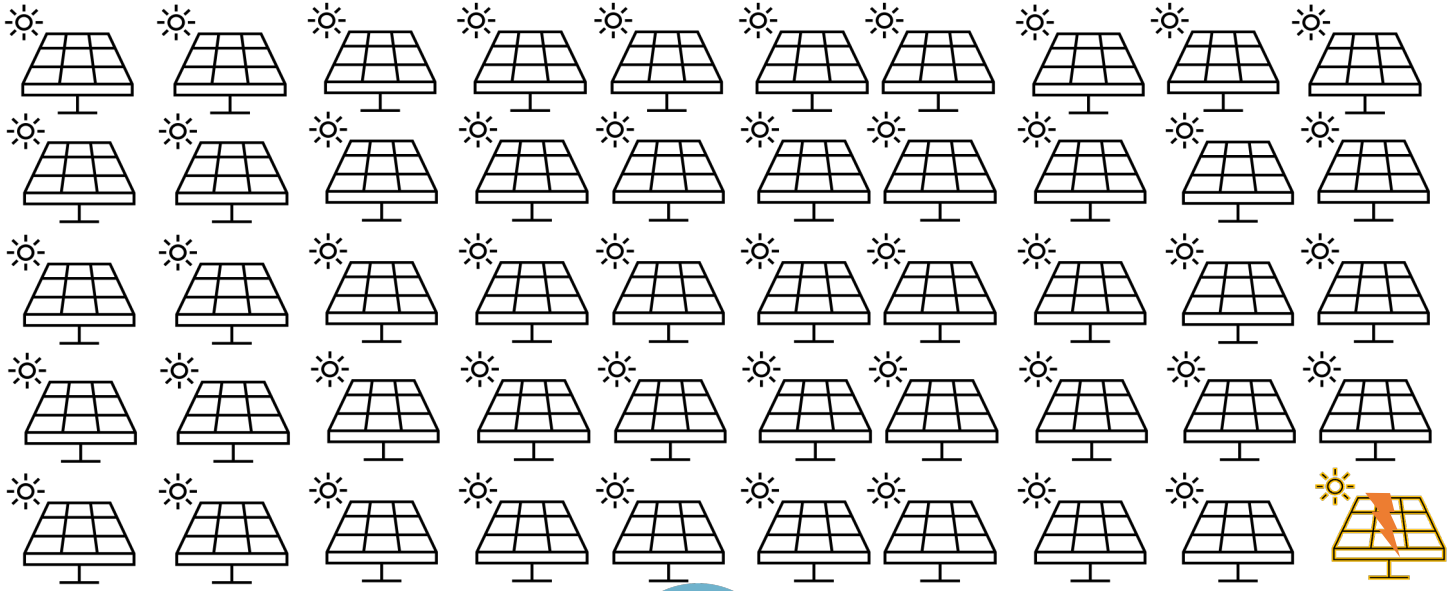
Modeli za vključevanje ranljivih v energetske skupnosti

- 10 % proizvedene energije se nameni tistim, ki se soočajo z energetsko revščino, financirajo pa vsi ostali (primer Barrio Solar, Španija; Centrale villageoise du Trieste, Francija)

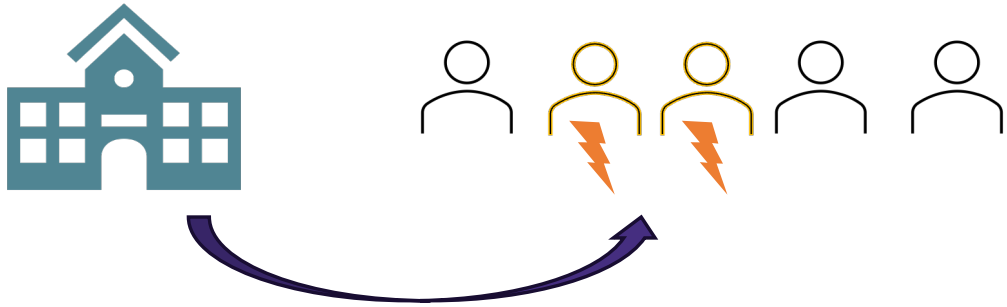
Modeli za vključevanje ranljivih v energetske skupnosti

- kolektivna nabava PV modulov – na vsakih 50 kupljenih modulov je en modul za ranljive družine (primer SOM ENERGIA, Španija)

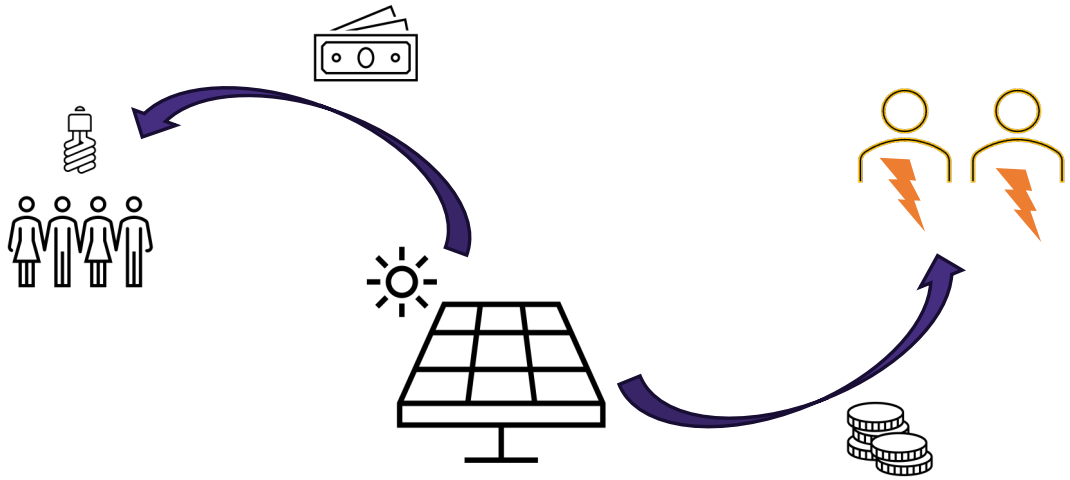
Modeli za vključevanje ranljivih v energetske skupnosti

- občina plača delež za tiste, ki jih pesti energetska revščina, oz. jim podari delež v energetski zadrugi (primer Eeklo, Belgija; Requiem in Power project, Valencija)

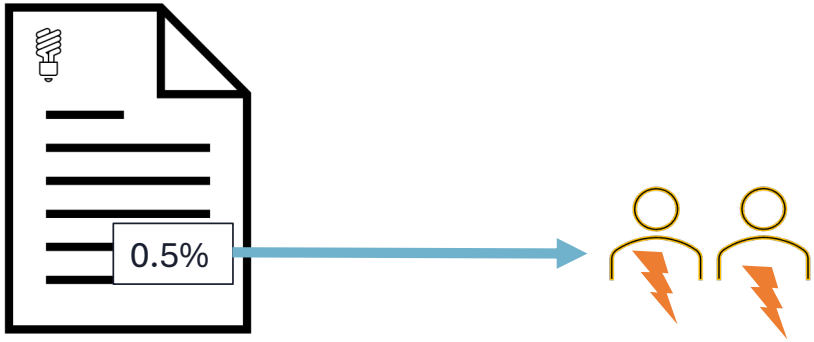
Modeli za vključevanje ranljivih v energetske skupnosti

- del prihodkov od energetske skupnosti se investira v t.i. obnovljivi sklad, ki omogoča nakup deležev za ranvljive družine (primer Porto Torres, Italija)

Modeli za vključevanje ranljivih v energetske skupnosti

- zadruga zbira mikrodonacije na mesečnih računih za energijo strank zadruge ter donacije presežne energije iz naprav za obnovljive vire energije v lasti javnih organov ter s temi donacijami podpira ranljive skupine (Energie Solidaire, Francija)

Stanje v Sloveniji

- nimamo primera, da bi energetska skupnost vključevala ranljive
- Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine predvideva vključevanje ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti in previdevа financiranje za to iz Socialnega sklada za podnebje v višini 5 mio EUR; cilj je vključitev 3500 energetsko revnih gospodinjstev v energetske skupnosti > Socialni podnebni načrt, 9 mio EUR
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o oskrbi z električno energijo v 23a. členu (pravica do souporabe energije) pravi: (11) Ranljivim odjemalcem in odjemalcem, ki živijo v energetski revščini, se dostop do souporabe energije zagotovi z ukrepi finančne podpore ali dodelitvijo določenega deleža proizvodnje. (12) V okviru projektov souporabe energije, pri katerih so investitorji v proizvodne naprave ali naprave za shranjevanje energije izključno državni organi ali organi samoupravne lokalne skupnosti, se z ukrepi iz prejšnjega odstavka zagotovi, da je električna energija v souporabi dostopna državljanom, zlasti ranljivim odjemalcem in odjemalcem, ki živijo v energetski revščini, v povprečju vsaj v višini 10 % energije v souporabi pri teh projektih.
- projekt Gender4Power načrtuje vključitev vsaj 10 ranljivih gospodinjstev

Gender4Power na kratko

Trajanje: 01.11.2024 – 31.10.2028, 48 mesecev
Proračun ~1,89 Mio € prispevek EU
Koordinator: WIP Renewable Energies, Germany

Partnerji:

- WECF (Women Engage for a Common Future), Nemčija
- FOCUS, Association for Sustainable Development, Slovenija
- Austrian Energy Agency (AEA), Avstrija
- B-NK GmbH, Avstrija
- Engineering Without Borders (ESF), Španija
- Comunitat Energètica La Bordeta (CELB), Španija
- ELECTRA (ELE), Grčija
- A-miestas (Atnaujinkime miesta), Litva

Cilj projekta

Cilj projekta GENDER4POWER je **izboljšati energetsko učinkovitost v stavbah in življenjske pogoje gospodinjstev, ki so prizadeta zaradi energetske revščine**. Na šestih demonstracijskih lokacijah po Evropi bodo izvedeni ukrepi za zmanjšanje energetske ranljivosti z obnovo ter posebni ukrepi za energetsko učinkovitost in/ali skupnostno proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.

Specifični cilji projekta

- Razvoj celovitih in medsektorskih pristopov za spodbujanje socialne pravičnosti in pravičnosti spolov pri reševanju energetske revščine z oblikovanjem prilagojenih metodologij za lokalni, nacionalni in evropski kontekst.
- Krepitev skupnega razumevanja in ozaveščenosti o energetski revščini, energetski učinkovitosti, vprašanjih spolne in socialne pravičnosti za spodbujanje občutka samozadostnosti in vključevanja v trajnostne rešitve.
- Izvajanje ponovljivih državljanskih pobud za obnovljive vire energije in rešitve za obnovo, ki izboljšujejo življenjski standard energetsko revnih gospodinjstev in hkrati krepijo skupnosti.
- V sodelovanju s ključnimi deležniki razviti in široko razširiti niz praktičnih priporočil, ki upoštevajo vidik spola, s posebnim poudarkom na perspektivah tistih, ki jih energetska revščina neposredno prizadeva.
- Razvoj vključujočih in na spol odzivnih načrtov ozaveščanja, ki celovito podpirajo razširjanje, izkoriščanje in dolgoročno trajnost rezultatov projekta, s čimer se ustvarja trdno zanimanje in spodbuja prilagodljivost projekta za reševanje energetske revščine v šestih demonstracijskih projektih in zunaj njih.

Demonstracijski projekti

Kako urediti vključevanje ranljivih gospodinjstev v Sloveniji?

Hvala za pozornost!

lidija@focus.si

Partnerji projekta

AUSTRIAN ENERGY AGENCY

ATNAUJINKIME MIESTĄ

bnk Büro für nachhaltige Kompetenz B-NK GmbH

LA COMUNITAT ENERGÈTICA BORDETA

ELECTRA ENERGY.coop

Enginyeria Sense Fronteres

focus

wecf

WIP RENEWABLE ENERGIES

Slovenian demonstrator in a nutshell

Municipality of Hrastnik

Actions: production and distribution of renewable energy through an energy community
Main challenge to address: financial and social constraints to participation of vulnerable households in energy communities
Vulnerable groups targeted: residents of rural areas
Scope of activities: municipal level (mainly rural areas)

Slovenian demonstrator – deeper insights (I)

- Zasavje is an industrial region, heating is often based on wood fuel (pollution); large houses with only 1 or 2 people; about 10% of the people in Zasavje face energy poverty
- National Action plan for Energy Poverty has a fund of 5 million EUR reserved for supporting the involvement of people, affected by energy poverty, in energy communities
- Demonstrator as a pioneer for the implementation of this measure of the action plan
- Energy cooperative started by FOCUS in cooperation with the Municipality of Hrastnik, which can be used as a basis for GENDER4POwer activities

- **Aims of the demonstrator:** to engage vulnerable groups into energy communities to enhance self-consumption, energy efficiency in savings in the household and develop programmes and strategies for the specific groups

- **Focus areas:** Health challenges, data collection, barriers to participation in energy communities, health improvement.

Slovenian demonstrator – deeper insights (II)

- **Expected outcomes: An established and operating energy community involving at least 10 -15 families affected by energy poverty in decision making, co-design and implementation of technical solutions and skills development, through household visits to ensure energy saving measures in the household (e.g. energy audit with free package of small energy saving devices) and skills development in energy literacy and energy poverty solutions. In addition, this demonstrator will provide insights into the development of engagement and financial mechanisms for energy communities to implement activities that address energy poverty.**

- **Economic viability: Since at the moment there are no ensured funds for the activities of the existing energy cooperative, the demonstrator will explore how financial mechanisms such as national funds (that would be made available in the near future) can be operationalised in practice.**

Slovenian demonstrator – deeper insights (III)

- **Step 1 - Identifying a suitable location**
- **Step 2 – Promotion of the idea of renewables community**
- **Step 3 – Mapping the situation**
- **Step 4 – Legal framework**
- **Step 5 – Technical plan**
- **Step 6 – Financial plan**
- **Step 7 – Contract between members of the community**
- **Step 9 – Installing the power plant**